

E-odpadki v EU: podatki (infografika)

E-odpadki so najhitreje rastoča skupina odpadkov v EU, reciklira pa se jih manj kot 40 odstotkov. V naši infografiki si oglejte več podatkov.

Električne naprave in elektronska oprema, od pralnih strojev in sesalnikov do pametnih telefonov in računalnikov: brez njih si težko predstavljamo sodobno življenje. Vendar so odpadki, ki jih povzročajo, postali ovira v prizadevanjih EU za zmanjšanje ekološkega odtisa.

Več o tem, kako EU v prizadevanju za spodbujanje krožnega gospodarstva rešuje težave z e-odpadki

Kaj so e-odpadki?

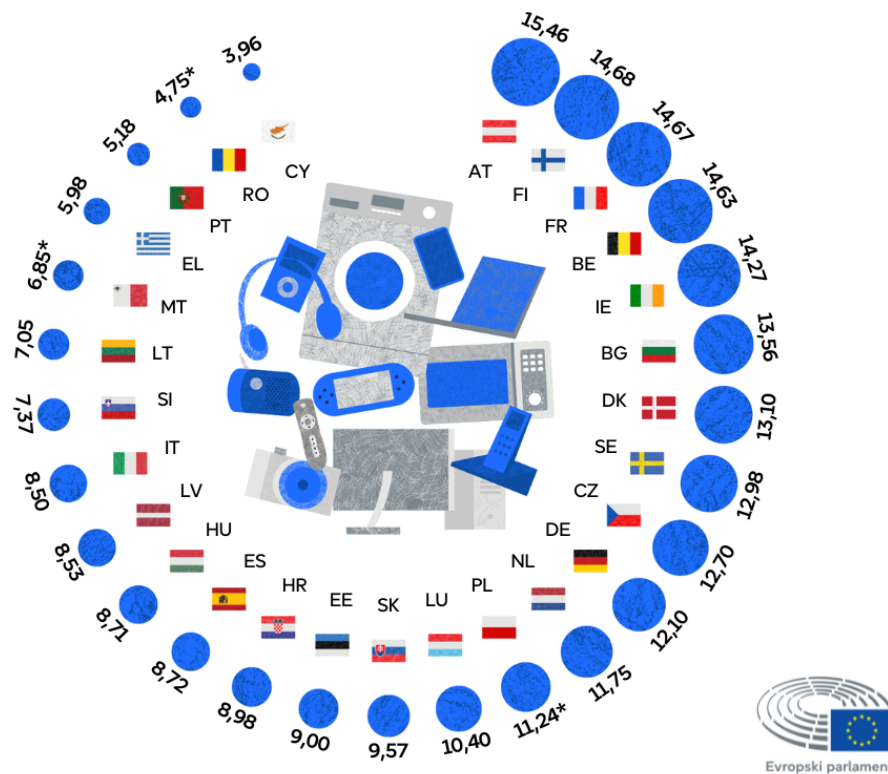
Odpadna električna in elektronska oprema oziroma e-odpadki zajemajo zelo različne izdelke, ki jih po uporabi zavržemo.

Ti izdelki so med drugim:

- veliki gospodinjski aparati, kot so pralni stroji in električni štedilniki,
- IT in telekomunikacije (prenosni računalniki, tiskalniki),
- oprema za zabavno elektroniko (videokamere, fluorescentne sijalke) in fotonapetostni paneli,
- mali gospodinjski aparati (sesalniki, opekači)
- druge kategorije, denimo električno orodje in medicinski pripomočki.

Koliko e-odpadkov zberejo države EU?

Odpadna električna in elektronska oprema v kilogramih na prebivalca

Vir: Eurostat (2021) [env_waseleees] | *Malta, Poljska in Romunija: podatki iz leta 2020

Na trgu EU je bilo v letu 2012 7,6 milijona ton **električnih in elektronskih naprav**, leta 2021 pa 13,5 milijona ton. V letu 2012 je bilo zbranih 3 milijonov ton e-odpadkov, leta 2021 pa 4,9 milijona ton.

Prakse recikliranja so v državah EU različne. Avstrija je v letu 2021 zbrala največ e-odpadkov in sicer 15,46 kilograma na prebivalca. V povprečju so države EU zbrale [11 kilogramov odpadne električne in elektronske opreme](#) na prebivalca.

Zakaj je treba odpadno električno in elektronsko opremo reciklirati?

Zavržena električna in elektronska oprema vsebuje materiale, ki so lahko škodljivi ter lahko onesnažujejo okolje in povečujejo tveganja za ljudi, vključene v recikliranje e-odpadkov. EU je za reševanje te težave sprejela [zakonodajo za preprečevanje uporabe nekaterih kemikalij](#), na primer svinca.

Mnogi redki minerali, ki se uporabljajo v sodobni tehnologiji, prihajajo iz držav, v katerih se kršijo človekove pravice. Da v EU ne bi nenamerno podpirali oboroženih spopadov in zlorab človekovih pravic, so poslanci Evropskega parlamenta sprejeli [predpise, v skladu s katerimi morajo evropski uvozniki redkih zemeljskih mineralov](#) preverjati svoje dobavitelje.

Kako EU ukrepa za zmanjšanje e-odpadkov?

Marca 2020 je Evropska komisija predstavila nov [akcijski načrt za krožno gospodarstvo](#), v katerem je zmanjšanje količine odpadne električne in elektronske opreme določeno kot ena od ključnih prednostnih nalog. V predlogu so opisani takojšnji cilji, kot so "[pravica do popravila](#)" in izboljšanje možnosti ponovne uporabe na splošno, [uvedba univerzalnega polnilnika](#) in vzpostavitev sistema nagrajevanja za spodbujanje recikliranja elektronike.

Do konca leta 2024 bo [USB-C postal enotni polnilec za večino elektronskih naprav](#) v EU. Novi prenosni računalniki bodo morali imeti vhod USB-C po 28. aprilu 2026.

Komisija je marca 2023 predstavila predlog, ki bi spodbudil popravilo izdelkov. V času veljavnosti garancije bi morali prodajalci popraviti izdelke, razen, če je menjava izdelka cenejša možnost. Po poteku garancije bi morala biti pravica do popravila lažja in cenejša.

EU je sprejela [predpise o zbiranju, ravnanju in reciklaži električne in elektronske opreme](#), katerih namen je obravnavati izziv vedno večje količine e-odpadkov.

Komisija je februarja 2023 [predlagala posodobitev direktive o električni in elektronski opremi](#), ki bi upoštevala sodbo Sodišča EU glede obveznosti, ki jo imajo proizvajalci fotonapetostnih panelov.

Parlament in Svet sta novembra 2023 dosegla začasni dogovor o predlogu. Sprejela sta odločitev, da mora Komisija do leta 2026 pregledati direktivo in predlagati nove posodobitve in celovito oceno vpliva na družbo in okolje, v kolikor bo to potrebno.

Evropski poslanci bodo o dogovoru glasovali na plenarnem zasedanju v začetku februarja 2024.

Stališče Evropskega parlamenta

Februarja 2021 je Parlament sprejel resolucijo, v kateri se je zavzel za nov akcijski načrt za krožno gospodarstvo in zahteval dodatne ukrepe, ki bodo omogočili preoblikovanje EU v ogljično nevtralno, okoljsko trajnostno, nestrupeno in popolnoma krožno gospodarstvo do leta 2050. Med predlaganimi ukrepi so strožji predpisi glede recikliranja in zavezujoči [cilji glede uporabe in porabe materialov do leta 2030](#).

Na področju e-odpadkov poslanci hočejo, da EU spodbuja daljšo življenjsko dobo izdelkov z njihovo ponovno uporabo in možnostmi popravila.

Več o krožnem gospodarstvu in odpadkih:

- [Ravnanje z odpadki v EU: dejstva in številke](#)
- [Krožno gospodarstvo: definicija, pomen in prednosti](#)
- [Strategija za plastiko: več recikliranja, manj odpadkov](#)
- [Zmanjševanje količine živalskih odpadkov: kakšna so dejanja EU?](#)

Več

[Akcijski načrt za krožno gospodarstvo \(v angleščini\)](#)

[Spletna stran Komisije o odpadni električni in elektronski opremi](#)

[Nove kategorije za zbiranje odpadne elektronske opreme \(v angleščini\)](#)

[Pogosta vprašanja o direktivi o odpadni električni in elektronski opremi \(v angleščini\)](#)

[Dosje postopka \(v angleščini\)](#)